Charles és Mary Lamb - Romeo és Júlia

Két nagy család élt egykor Veronában: a gazdag Capuletek és Montague-k.

Régi viszály dúlt a két család között, és e viszály már olyan magas fokra hágott, olyan halálosan gyűlölték egymást, hogy a gyűlölet átterjedt a legtávolabbi rokonságra is, mindkét fél kíséretére és cselédségére, annyira, hogy a Montague-ház valamely szolgája nem is találkozhatott a Capulet-ház szolgájával, sem a Capuletek közül bárki a Montague-k valamelyikével anélkül, hogy abból vad szóváltás, sőt néha vérontás ne keletkezzék. Az ilyen véletlen találkozások gyakran fajultak verekedésekké, és megzavarták Verona utcáinak boldog nyugalmát.
Az öreg Capulet úr nagy vacsorát adott, és erre sok szép hölgyet, sok nemes vendéget hívott meg. Ott volt Verona minden híres szépsége, és minden betérő vendéget szívesen láttak, már amennyiben nem tartozott a Montague-házhoz. A Capuletek e lakomáján jelen volt Róza is, Romeónak, az öreg Montague úr fiának szerelme. Egy Montague-ra persze veszélyt hozott, ha meglátták ezen a mulatságon, Benvolio, Romeo barátja mégis rábeszélte a fiatalembert, menjen el erre a mulatságra álarcban, hogy megláthassa Rózáját, és legyen alkalma összehasonlítani Verona néhány válogatott szépségével. Ha ezeknek az arcához méri Róza arcát - így mondta Benvolio -, akkor a hattyúban meglátja majd a varjút. Romeo nemigen adott hitelt Benvolio szavainak, de olyan szerelmes volt Rózába, hogy végül is engedett a rábeszélésnek. Romeo ugyanis őszinte és szenvedélyes szerelmes volt, olyasvalaki, aki aludni sem tud a szerelemtől, kerülte a társaságot, hogy magára maradhasson, és Rózára gondolhasson, aki pedig megvetette őt, és soha az udvariasságnak vagy vonzalomnak legkisebb jelével sem viszonozta Romeo szerelmét. Benvolio szerette volna kigyógyítani barátját e szerelemből, ezért akarta őt másféle hölgyekkel és társasággal szórakoztatni. Az ifjú Romeo elment hát a Capuletek e mulatságára, Benvolióval és közös barátjukkal, Mercutióval, mindhárman álarcban. Az öreg Capulet üdvözölte őket, és azt mondta nekik, hogy a nők, akiknek lábát nem kínozza gonosz tyúkszem, mind táncolnak majd velük. Az öregúr szíve könnyű volt és vidám, és azt mondta, hogy hajdan ő is álarcban járt, és pajzán, drága szavakat

tudott susogni a szépasszonyok fülébe. A fiatalemberek ezután táncba fogtak, és Romeót hirtelen szíven ütötte egy táncoló hölgy mindent elhomályosító szépsége, úgy látta, hogy a fáklya izzóbb lángra lobban tőle, s hogy szépsége úgy csüng az éj arculatján, mint fényes ékszer egy szerecsen fülén. Úgy látta, hogy ez a lány túl szép e földre, nem való ide, azt mondta, hasonló egy kis hófehér galambhoz a fekete hollók között, olyan pompával tündöklik szépsége és bája társnői fölött. Tybalt, Capulet úr unokaöccse meghallotta e dicséretet, és hangjáról felismerte Romeót. Ez a Tybalt vad és szenvedélyes ember volt, s nem tudta elviselni, hogy egy Montague álarc alatt közéjük merészkedik, mint ő mondta, csúfolni, meggyalázni ünnepüket. Zabolátlanul viharzott, dühöngött, és le akarta szúrni az ifjú Romeót. De nagybátyja, az öreg Capulet úr nem tűrte, hogy az ő házában sértegessék Romeót, részint, mert tisztelte a vendégjogot, és azért is, mert Romeo úgy viselkedett, mint nemes úrfi, és Veronában mindenki dicsérte, milyen derék és jól nevelt fiú. Tybalt tehát akarata ellenére is türelemre kényszerült, s erőt vett magán, de megesküdött, hogy ez a hitvány Montague más alkalommal drágán megfizet majd, amiért betolakodott közéjük.

Amikor a tánc véget ért, Romeo megfigyelte, hol áll meg a hölgy, s mert jelmeze és álarca elleplezte kilétét, és mentségül is szolgált e szokatlan viselkedésre - rászánta magát, hogy gyöngéden megfogja a lány kezét, s szentséges oltárnak nevezze, és ha - mondta - szentségtelen kézzel ért is hozzá, ő, a piruló zarándok, bűnét jóváteszi azzal, hogy megcsókolja ezt az oltárt.

- Kedves zarándok - felelte a hölgy -, áhítatod túlságosan is jól nevelt és udvarias: a szentnek is van keze, amit megérinthet a zarándok anélkül, hogy megcsókolná.

- Hát nincs-e ajka a szentnek is, a zarándoknak is? - kérdezte Romeo.

- Van - felelte a hölgy -, ámde csak imádkoznak vele.

- Ó, akkor, drága szentem - szólt Romeo -, halld meg imámat, és teljesítsd, különben kétségbeesem.

Ilyesféle célzásokba és szerelmes szellemeskedésbe merültek, amikor a hölgyet anyja elszólította. Romeo kérdezősködött, ki a lány anyja, s ekkor megtudta, hogy az a páratlan szépség, aki így lenyűgözte őt, nem más, mint az ifjú Júlia, Capulet úrnak, a Montague-k nagy, ellenségének lánya és örököse, s így az ő szíve, tudta nélkül, az ellenség prédája lett. Ez megdöbbentette, de mégsem tudta eltéríteni attól, hogy a lányba ne szeressen. Éppily kevéssé tudott nyugodni Júlia is, amikor felfedezte, hogy az a fiatalember, akivel beszélt, a Montague-ház Romeója. Mert ő is ugyanolyan hirtelen és meggondolatlan szenvedélyre gyúlt Romeo iránt, mint Romeo őérte. A szerelem csodálatos útjait látta abban, hogy ellenségét kell szeretnie, s hogy vonzalma ott vetett horgonyt, ahol a családi érzés leginkább megkívánta volna, hogy gyűlöljön.

Éjfélre járt, és Romeo barátaival együtt elment Capuletéktól, de hamarosan eltűnt közülük, mert képtelen volt eltávolodni a háztól, ahol a szívét hagyta. Átugrott a gyümölcsöskert falán,

Júliáék háza mögött. Nem sokáig rejtőzött itt, új szerelmén tűnődve, amikor Júlia megjelent odafönt az ablakban, amelyen úgy tört keresztül a lány nagy szépsége, mint a napfény kelet felől, és Romeo úgy látta, hogy a gyümölcsöskertre halovány fénnyel sütő hold beteg már, és bútól sápadoz ennek az új napnak felsőbbrendű sugarától. És amikor Júlia arcát kezére támasztotta, Romeo szenvedélyesen azt kívánta, bár kesztyű lehetne Júlia kezén, hogy az arcához érjen.
Júlia eközben azt hitte, egyedül van, mélyet sóhajtott, és felkiáltott:
- Jaj nekem!
Romeót elbűvölte, hogy Júliát beszélni hallhatta, és halkan, úgyhogy a lány nem is hallotta, megszólalt:
- Szólj újra, fényes angyal, mert az éjben, fejem fölött, nekem olyan glóriás vagy, akár a mennyek szárnyas hírnöke a döbbent halandók égre ámuló szemének.
Júlia nem tudta, hogy szavait kihallgatják, betöltötte őt az új szenvedély, amely ebben az éjszakai kalandban született, nevén szólította szerelmesét, akiről azt hitte, távol van:
- Ó, Romeo - mondta -, mért vagy te Romeo? Tagadd meg atyádat, nevedet hajítsd el a kedvemért, és ha nem teszed meg, esküdj édesemmé, és én se leszek többé Capulet.
Romeo erre a bátorításra már szívesen megszólalt volna, de szeretett volna még többet hallani, a hölgy pedig folytatta szenvedélyes vitáját önmagával - legalábbis ő úgy gondolta, csak önmagával - tovább szidta Romeót, amiért Romeo és Montague, azt kívánta, bár lenne más neve, vagy pedig vetné el ezt a gyűlölt nevet, s ezért a névért, mely amúgy sem valódi része Romeónak, fogadja el cserébe őt magát, Júliát.
E szerelmes szavakra Romeo nem tudta tovább türtőztetni magát, hanem folytatta a párbeszédet, mintha Júlia személyesen, nem pusztán képzeletében intézné hozzá a szavait, s azt mondta a lánynak, hívja őt édesének, vagy nevezze bárhogyan, ahogyan neki tetszik, és ő nem lesz többé soha Romeo, ha ezt a nevet Júlia nem szereti.
Júlia megriadt, amikor férfihangot hallott a kertben, s eleinte nem tudta, ki az, aki éjbe és sötétbe burkolózva meglopta titkát. Amikor azonban Romeo újra megszólalt, Júlia, bár - így mondta - füle még nem ivott száz szót sem Romeo nyelvéről, de olyan éles a szerelmesek hallása, hogy azonnal ráismert az ifjú Romeóra, és szemére hányta, milyen veszélybe rohant, amikor átmászott a gyümölcsöskert falán, mert halál neki e hely, ha rokonai rátalálnak, hiszen a Montague-ház fia.
- Ó - mondta Romeo -, sokkal veszélyesebb a te két szemed, mint akár húsz kardjuk. Nézz rám szelíden, hölgyem, és nem árt nekem ádázkodó dühük. Hadd haljak inkább a haragjuk által, mint hogy szerelmed nélkül haldokoljak.
- Hogy jössz be hozzánk - kérdezte Júlia -, kicsoda vezérelt e helyre?
- Szerelmem - felelte Romeo. - Én nem vagyok hajós, de bár volnál olyan messze, mint a tengermosta partfok: ilyen áruért bizonnyal útra kelnék.

Bíborpír futotta el Júlia arcát - Romeo azonban nem láthatta az éjszakában -, amikor arra gondolt, hogy akaratlanul is fölfedte szerelmét Romeo előtt. Szívesen visszavonta volna szavait, de ez már lehetetlen volt; szívesen betartotta volna az illő formákat, és távoltartotta volna magától szerelmesét a szemérmes hölgyek szokása szerint, akik eleinte szemöldöküket ráncolják, dacoskodnak, kezdetben szigorúan elutasítják udvarlóikat, vonakodnak, és hidegséget vagy közömbösséget színlelnek, éppen, amikor a legszerelmesebbek, csak hogy szerelmesük ne gondolja, hogy olyan könnyen meg lehet őket nyerni -, hiszen a megszerzés nehézsége növeli a tárgyak értékét.
De az ő esetében nem volt már helye a vonakodásnak, sem pedig a halogatás és hosszadalmas udvarlás szokásos mesterkedéseinek. Romeo Júlia saját ajkáról hallotta szerelmi vallomását akkor, amikor a lány nem is álmodta, hogy szerelmese közel van. Ez a szokatlan helyzet mentséget adott neki, így hát Júlia becsületes nyíltsággal bevallotta, amit Romeo már az előbb is hallott, »szép Montague«-nak szólította - a szerelem a keserű nevet is megédesítheti -, s arra kérte, hogyha ilyen gyorsan enged, ezt ne tulajdonítsa könnyűvérűségnek, sem méltatlan hajlamnak, hanem tulajdonítsa a hibát - ha ugyan hiba - az éjszakának, amelyik ilyen különös módon elárulta az ő, Júlia gondolatait. Hozzátette még, hogy ha magaviselete nem is látszik eléggé okosnak Romeo szemében, ha a női nem szokásaihoz méri, de bízzon benne, hűbb lesz hozzá, mint sokan, akik ravaszdin kelletik magukat, és akiknek szemérmessége csak fogás és színlelés.
Romeo már az eget akarta tanúul hívni, hogy semmi sem áll távolabb az ő gondolataitól, mint könnyűvérűnek tartani azt a hölgyet, akit annyira tisztel - de Júlia félbeszakította, s arra kérte, ne esküdjön, mert bárhogy is örül Romeónak, sehogyan sem tetszik neki ez az éji frigy: túl hirtelen, meggondolatlan és gyors. De amikor Romeo sürgette őt, hogy még az éjjel esküdjenek egymásnak szerelmet, Júlia azt mondta, ő előbb esküdött, mintsem Romeo kérte rá - arra célzott, hogy Romeo kihallgatta vallomását -, de szívesen visszavonná esküjét, csakhogy újra odaadhassa, mert szerelme olyan nagy, mint az óceán, és éppen olyan mély.
E szerelmes beszélgetéstől Júliát elszólította dajkája, aki az ő szobájában szokott aludni, és úgy gondolta, ideje már, hogy Júlia lefeküdjék, hiszen nemsokára hajnalodik. De Júlia még sebtiben visszatért, és még néhány szót szólt Romeónak arról, hogy ha Romeo tisztesen szereti őt, és célja az, hogy elvegye, akkor másnap reggel elküld valakit Romeóhoz, hogy megbeszéljék házasságuk időpontját, amikor majd egész életét Romeo lábához teszi, és mint urát követi akárhová.
Mialatt ebben megállapodtak, Júliát újra meg újra hívta a dajkája, ő pedig elment és visszatért, és újra elment és újra visszatért, mert éppen olyan féltékenyen gondolt arra, hogy Romeo majd eltávozik tőle, mint a fiatal lány, aki hagyja, hogy madara kissé elszökdécseljen kezéről, de aztán visszarántja selyemzsinórján. Romeónak sem volt könnyebb a búcsú, mint Júliának, mert a szerelmesek nem ismernek édesebb zenét, mint ha éjszaka egymás ajkáról leshetik a szót.

De végül is elváltak, miután kölcsönösen édes álmokat és nyugodalmat kívántak egymásnak éjszakára.
Már hajnal hasadt az égen, amikor elbúcsúztak, és Romeo, aki túlságosan el volt telve azzal, hogy kedvesére gondolt és erre az áldott találkozásra, semhogy aludni tudott volna -, nem ment haza, hanem egy közeli kolostor felé vette útját, hogy megkeresse Lőrinc barátot. A jámbor szerzetest már ébren találta, reggeli ájtatosságának közepette. De amikor Lőrinc barát látta, hogy Romeo ilyen korán talpon van, ebből jogosan arra következtetett, hogy ezen az éjszakán nem is feküdt le, hanem valamilyen fiatalos érzés izgalma tartotta ébren. Helyes érzékkel tulajdonította Romeo ébrenlétét a szerelemnek, de nem jól gyanította e szerelem tárgyát, mert azt hitte, Romeo Róza miatt maradt ébren. De amikor Romeo föltárta előtte új szenvedélyét Júlia iránt, és a barát segítségét kérte, hogy még aznap összeadja őket, a szent ember égre emelte szemét és kezét, annyira csodálkozott, hogy Romeo érzelmei ilyen hirtelen megváltoztak. Lőrinc barátot ugyanis Romeo beavatta Róza iránt érzett szerelmébe, és gyakran panaszkodott neki Róza megvetése miatt. A barát most azt mondta, hogy a fiatalemberek nem szívükkel, hanem a szemükkel szeretnek, Romeo erre azt felelte, hogy Lőrinc barát gyakran korholta őt, amiért Rózát szereti, aki nem szereti őt viszont, Júlia azonban szereti őt, és ő is szerelmes belé. A szerzetes belátta, hogy Romeónak bizonyos mértékig igaza van, és úgy gondolta, az ifjú Júlia és Romeo házassága szerencsés eszköz lehet arra, hogy véget vessen a régi viszálynak a Capuletek és a Montague-k között. Ezt a viszályt senki sem fájlalta úgy, mint a derék szerzetes, aki mindkét családnak barátja volt, és gyakran igyekezett, sikertelenül, közvetíteni a gyűlölség enyhítésére. Az öreg szerzetes tehát részint számításból, részint pedig szeretetből az ifjú Romeo iránt, akitől semmit sem tudott megtagadni, beleegyezett, hogy megesketi őket.
Romeót ez igazán boldoggá tette, Júlia pedig megtudta Romeo szándékát attól a küldönctől, akit ígéretéhez képest hozzá menesztett -, nem mulasztotta tehát el; hogy jókor ott ne legyen Lőrinc barát cellájában, ahol a szent házasság szertartásában kapcsolták össze kezüket. A jámbor barát azért imádkozott, hogy az ég mosolyogjon e szent kötésre, s az ifjú Montague és a Capulet-lány egyesülése temesse el családjaik régi viszályát, hosszú haragvását.
A szertartás után Júlia hazasietett, és ott várta türelmetlenül, hogy leszálljon az éjszaka, amikor Romeo ígérete szerint eljön hozzá a gyümölcsösbe, ugyanoda, ahol előző éjszaka találkoztak. A közbeeső idő olyan gyötrelmesen unalmas volt neki, mint valamilyen nagy ünnepség előtti éjszaka egy türelmetlen kislánynak, aki új ruhát kapott, és nem öltheti fel, csak másnap reggel.
Ugyanezen a napon, dél felé, Romeo barátai, Benvolio és Mercutio Verona utcáin sétáltak, és találkoztak a Capulet-család néhány tagjával, élükön a heveskedő Tybalttal. Ez ugyanaz a dühös Tybalt volt, aki az öreg Capulet úr lakomáján meg akart vívni Romeóval. Amikor meglátta Mercutiót, sértegette, és azzal vádolta, hogy egy húron pendül Romeóval, egy Montague-val. Mercutióban éppen olyan fiatal és tüzes vér folyt, mint Tybaltban, és eléggé

élesen felelt a vádjaira. Benvolio hiába igyekezett csitítani haragjukat, veszekedés kezdődött, amikor Romeo éppen odavetődött. A vad Tybalt erre Mercutiótól Romeo felé fordult, és hogy mindenáron megsértse, rongynak nevezte. Romeo feltétlenül el akarta kerülni a verekedést Tybalttal, mert rokona volt Júliának, aki nagyon szerette őt, azonkívül az ifjú Montague sohasem avatkozott bele igazán a családi viszályba, mivel természettől fogva bölcs és szelíd volt, azonkívül a Capulet név, az ő drága hölgyének neve, most már inkább varázsszó volt haragjának szétoszlatására, semmint jelszó dühe felizgatására. Így hát megpróbált okos szót váltani Tybalttal, szelíden a »jó Capulet« megszólítással üdvözölte, mintha csak Montague létére titkos örömét lelné e név kiejtésében. Tybalt azonban, aki minden Montague-t úgy gyűlölt, mint a poklot, nem akart az okos szóra hallgatni, hanem kirántotta kardját, Mercutio pedig, aki nem tudta milyen titkos oka van Romeónak arra, hogy békét kívánjon Tybalttal, mostani engedékenységét gyáva, becstelen, húnyász alázatnak tekintette, és megvető szavakkal arra ingerelte Tybaltot, folytassák megkezdett párbajukat. Tybalt és Mercutio addig vívtak, amíg Mercutio halálos sebet kapott, miközben Romeo és Benvolio hasztalanul igyekeztek elválasztani a küzdő feleket. Amikor Mercutio meghalt, Romeo nem tudta magát tovább fékezni, hanem visszaadta Tybaltnak a becsmérlő »rongy« megszólítást, s addig vívtak, míg Romeo ledöfte Tybaltot.

Ez a halálos verekedés délidőben történt, Verona kellős közepén, s hírére egy sereg polgár gyűlt a tett színhelyére, köztük az öreg Capulet úr és az öreg Montague úr feleségükkel együtt. Nemsokára megérkezett maga a herceg is, márpedig őt rokoni kötelék fűzte Mercutióhoz, akit Tybalt megölt. Minthogy uralkodásának békéjét már gyakran megzavarta a Montague-k és Capuletek viszálya, eltökélte, hogy a törvény egész erejét érezteti azokkal, akikre rábizonyul, hogy ők kezdték a verekedést. Benvolio szemtanúja volt a párviadalnak, ezért a herceg megparancsolta neki, mondja el, hogyan kezdődött. Benvolio ezt meg is tette, s amennyire tehette, az igazsághoz tartotta magát anélkül, hogy Romeónak ártott volna, mert enyhítette és mentegette azt a szerepet, amit barátai játszottak a verekedésben. Capuletnét rendkívül leverte rokonának, Tybaltnak pusztulása, nem ismert határt bosszúvágyában, és arra buzdította a herceget, szigorú büntetéssel sújtsa a gyilkost, és ne vegye figyelembe Benvolio elbeszélését, hiszen Benvolio Romeo barátja, maga is Montague, s ezért részrehajlóan beszél. Ezzel újdonsült veje ellen érvelt, persze nem tudta még, hogy Romeo a veje, és férje Júliának. Másrészről viszont Montague-né védelmezte fia életét, s némi joggal azt bizonygatta, hogy Romeo nem érdemelt büntetést, amiért Tybalt életét vette, hiszen Tybalt a törvény előtt úgyis eljátszotta az életét azzal, hogy megölte Mercutiót. A herceget nem indította meg a két asszony szenvedélyes kiáltozása, hanem a tények gondos kivizsgálása után meghozta ítéletét, s ez az ítélet Romeót száműzte Veronából.

Súlyos hír volt ez Júliának, aki csak néhány órája volt felesége, és most ez az ítélet, úgy látszott, örökre elválasztja urától! Amikor megtudta az eseményeket, először haragra gerjedt

Romeo ellen, aki megölte kedves unokabátyját. Szépséges zsarnoknak nevezte, angyali ördögnek, hollószívű galambnak, farkastermészetű báránynak, kígyónak a virágzó arc mögött, és más ilyen ellentmondó neveket adott neki - mindez azt mutatta, milyen küzdelem folyik lelkében szerelme és haragja között, de végül is a szerelme kerekedett felül, s a bánat könnyei, hogy Romeo megölte unokabátyját, örömkönnyekké változtak, hiszen életben maradt a férje, akit Tybalt meg akart ölni. Aztán új könnyeket ontott, a bánat könnyeit Romeo száműzetése miatt. Száműzetés - ez a szó rettenetesebb volt neki, mint száz Tybalt halála.
Romeo a párbaj után Lőrinc barát cellájába menekült, ott tudta meg a herceg ítéletét, amely sokkal rettenetesebb volt számára a halálnál is. Úgy érezte, hogy Veronán kívül nincs világ, és nem élet az élet, ha nem láthatja Júliát. A menny az, ahol Júlia élt, minden egyéb csak tisztítótűz, gyötrődés, pokol. A jámbor szerzetes a filozófia vigasztalásával akarta Romeo bánatát gyógyítani, de ez a kétségbeesett fiatalember hallani sem akart vigasztalásról, hanem mint az őrült tépte haját, és a földön fetrengett, mint ő mondta, azért, hogy mértéket vegyen sírjához.
Ebből az esztelen állapotából kiragadta és némi életet öntött belé drága hölgyének egy üzenete. A barát ekkor felhasználta az alkalmat, hogy megrója őt férfiatlan gyöngeségéért. Tybaltot megölte - most megölné magát és hitvesét is, aki csak benne, Romeóban él? Azt mondta neki, hogy a büszke test csak merő viaszbáb, ha nincs mögötte férfias keménység. A törvény elnéző volt iránta, mert tette halált érdemel, és ehelyett a herceg szája csak száműzetésre ítélte. Megölte Tybaltot, de Tybalt majd megölte őt: ez is valamiféle szerencse. Júlia él és - amire alig lehetett reménye - most az ő drága hitvese: ezért igazán boldog lehet. Mindezt az áldást - amiről a barát bizonyította be, hogy áldás -, Romeo fitymálja, mint egy durcás, duzzogó leányzó. Lőrinc barát figyelmeztette, vigyázzon, mert aki így kétségbeesik, az nyomorultul hal meg. S amikor Romeo megnyugodott kissé, azt tanácsolta neki a barát, menjen el éjszaka Júliához, titokban búcsúzzék el tőle, aztán induljon egyenesen Mantuába, s ott várjon, amíg a barát alkalmat talál arra, hogy házasságát közhírré tegye, s ilyen örvendetes módon békítse ki a két családot. Abban sem kételkedett, hogy a herceget rá lehet bírni, bocsásson meg Romeónak, aki majd hússzor annyi örömmel tér meg, mint amennyi bánattal elment.
Romeót meggyőzték a szerzetes bölcs tanácsai, s elbúcsúzott, hogy meglátogassa hölgyét, vele maradjon éjszaka, és hajnalhasadáskor magányosan Mantuába utazzék. A jámbor szerzetes megígérte, hogy Mantuába időnként levelet ír neki, és tudatja vele, hogyan alakulnak odahaza ügyei.
Ezt az éjszakát Romeo drága feleségénél töltötte, aki titkon beengedte szobájába a gyümölcsöskert felől, ahol Romeo előző éjszaka kihallgatta Júlia szerelmi vallomását. Ez az éjszaka a zavartalan öröm és elragadtatás éjszakája lett volna, ha örömeit és azt a gyönyörűséget, amit a szerelmesek egymás társaságában találtak, bánattal nem vegyíti a

rájuk váró búcsú gondolata, és az elmúlt nap végzetes kalandjainak emléke. Úgy érezték, túl gyorsan közeledik a kelletlen hajnal, s amikor Júlia meghallotta a pacsirta reggeli énekét, szerette volna elhitetni magával, hogy a fülemüle volt, amelyik éjszaka énekel, de hiába, a pacsirta volt az, amelyik megszólalt, s ekkor már rikácsolásnak hallotta a pacsirta hangját, s a nap sugarai keleten bizonyossá tették: ideje már, hogy a szerelmesek elváljanak egymástól. Romeo nehéz szívvel búcsúzott el drága feleségétől, megígérte neki, hogy a nap minden órájában ír neki Mantuából, s amikor leereszkedett szobája ablakából, és odalent állt már a földön. Júlia lelkének szomorú sejtelmében úgy látta, mintha már halott volna, mélyen a sír fenekén. Romeo lelkét is ugyanilyen félelem töltötte be, de most már gyorsan indulnia kellett, mert halált jelentett volna, ha virradat után Verona falain belül találják.

De ez csak kezdete volt e rosszcsillagú szerelmespár tragédiájának. Alig néhány napja távozott el Romeo, az öreg Capulet úr férjhez akarta adni Júliát. Persze álmodni se merte, hogy lánya már férjhez ment, hanem kiválasztott neki egy vőlegényt, Páris grófot, egy vitéz, fiatal, előkelő úriembert, aki nem lett volna Júliához méltatlan kérő, már amennyiben Júlia soha meg nem látta volna Romeót.

A megrémült Júliát szomorú zavarba ejtette apjának ajánlata. Azzal védekezett, hogy túl fiatal még a házassághoz, hogy Tybalt nemrégen halt meg, s az ő lelke még túl gyönge ahhoz, hogysem örömteljes ábrázatot ölthetne a férje előtt, meg azzal is, hogy milyen illetlen volna, ha a Capulet-család lakodalmat ülne, amikor még alig ért véget a gyászszertartás, szóval minden érvet felhozott a házasság ellen, kivéve egyetlen egyet, az igazit, azt, hogy már férjnél van. De Capulet úr süket volt Júlia minden kifogásával szemben, és ellentmondást nem tűrő hangon megparancsolta, hogy készüljön el mindennel, mert következő csütörtökön férjhez megy Párishoz. Gazdag, fiatal, előkelő férjet talált neki, olyat, akit Verona legbüszkébb lánya is örömmel fogadhat el, így hát nem tűri, hogy kényeskedő szeméremből - mert annak tudta be vonakodását - Júlia akadályokat gördítsen saját jószerencséje elé.

E szorongatott helyzetben Júlia a nyájas baráthoz fordult, aki minden bajában tanácsadója volt. A barát megkérdezte tőle, el tudja-e magát szánni arra, hogy kétségbeejtően vakmerő gyógyszerhez folyamodjanak. Júlia azt felelte, hogy inkább elevenen sírba száll, mintsem hogy férjhez menjen Párishoz, amikor még él saját drága ura. A szerzetes azt tanácsolta neki, menjen haza, színleljen vidámságot, tegyen úgy, mintha engedne apja kívánságának, s hajlandó lenne férjhez menni Párishoz, másnap éjszaka pedig, azazhogy az esküvőt megelőző éjszaka igya ki annak az üvegcsének a tartalmát, amit most odaad neki. Ennek az lesz a hatása, hogy miután kiitta, negyvenkét óra hosszat hideg és élettelen lesz tőle Júlia, s amikor majd a vőlegény reggel érte jön, halottnak gondolja menyasszonyát. Ekkor majd Júliát - amint ez a városban szokás - nyitott koporsóban viszik eltemetni a családi kriptaboltba. Ha Júlia le tudja vetkőzni a nőies félelmet, és hajlandó kiállni ezt a rettenetes próbát, akkor negyvenkét órával azután, hogy a folyadékot kiitta, egészen bizonyosan felébred, mint egy álomból, de

mielőtt még felébred, ő, Lőrinc barát tudatja tervüket Júlia férjével, Romeo pedig eljön még aznap éjszaka, s feleségét magával viszi Mantuába. A szerelem és a Párissal kötendő házasság fenyegetése erőt adott az ifjú Júliának, hogy megkockáztassa ezt az iszonyú kalandot; átvette az üvegcsét a szerzetestől, és megígérte, hogy követi utasításait.
A kolostorból hazafelé menet találkozott a fiatal Páris gróffal, s illedelmes tettetéssel megígérte, hogy a menyasszonya lesz. Örvendetes hír volt ez Capulet úrnak és feleségének. Szinte megifjította az öregurat, és Júlia, aki nemrég felingerelte azzal, hogy visszautasította a grófot, most, hogy engedelmességet fogadott, megint atyjának kedvence lett. Az egész ház csupa készülődés volt a közelgő lakodalomra. Semmi költséget nem kíméltek, hogy olyan ünnepi mulatságot rendezzenek, amilyet Verona még sohasem látott.
Szerdán este Júlia megitta az altatóitalt. Előérzetek gyötörték, hogy a barát talán mérget adott neki, mert így akarta kikerülni a vádat, hogy összeeskette őt Romeóval. De aztán eszébe jutott, hogy a barátot mindenki szent embernek ismeri. Aztán meg arra gondolt, hogy felébredhet, még mielőtt Romeo érte jön, és akkor e hely egész iszonya, a halott Capuletek csontjaival teli sírbolt, ahol Tybalt véresen, enyészve fekszik, leplében -, mindez őrületbe kergetheti. Azután visszaemlékezett, hány történetet hallott a szellemekről, akik ott kísértenek azon a helyen, ahol testük nyugszik. De ekkor visszatért szerelme Romeo iránt, viszolygása Páristól, kétségbeesett eltökéltséggel kiitta az italt, és elvesztette eszméletét.
Amikor kora reggel az ifjú Páris eljött, hogy zenével ébressze fel menyasszonyát, a lányszoba az eleven Júlia helyett egy élettelen test szörnyű látványával fogadta. Páris reményeinek is a halála volt ez! Micsoda zűrzavar keletkezett az egész házban! Szegény Páris siratta menyasszonyát, akit a gyűlöletes halál szakított el s választott el tőle, még mielőtt kézfogót tarthattak. De még siralmasabb volt hallani, hogyan jajgatott az öreg Capulet úr és Capuletné asszony, mert csak ez az egyetlen, szeretett gyermekük volt, akiben örömüket lelhették, aki vigasztalhatta őket. A kegyetlen halál elragadta szemük elől éppen akkor, amikor ezek a gondos szülők azt hitték, hogy reményteljes és előnyös házasság teszi majd boldoggá.
Most hát mindaz, amivel az ünnepségre készültek elő, elvesztette korábbi rendeltetését, és a sötét gyászt kellett szolgálnia. A nászlakomából szomorú halotti tor lett, a nászdalok komor gyászénekké változtak, a vidám hangszerek mélabús harangokká, s a virágok, amikkel a menyasszony útját kellett volna behinteni, most arra szolgáltak, hogy holttestére szórják őket. Most már nem arra kellett a pap, hogy férjhez adja Júliát, hanem hogy eltemesse; templomba vitték most is, igaz, de nem azért, hogy az élők örvendetes reményét növelje, hanem, hogy a halottak iszonyú számát szaporítsa.
A rossz hír mindig gyorsabb szárnyon jár, mint a jó hír, s Romeo is előbb tudta meg Mantuában Júliája halálának borzasztó történetét, mintsem megérkezett a hírnök, akit Lőrinc barát küldött hozzá azzal az üzenettel, hogy ez csak színlelt temetés, a halálnak csak látszata és tettetése, s drága felesége csak rövid ideig fekszik a sírboltban, ahol Romeóra vár, aki majd eljön, hogy

kiszabadítsa iszonyú lakhelyéből.
Romeo pedig, éppen mielőtt a hírt hallotta, szokatlanul jókedvű volt és könnyűszívű. Éjszaka azt álmodta, hogy meghalt - furcsa álom, melyben eszmél a halott -, s felesége eljött, holtan találta őt, de csókjaival olyan életet lehelt ajkára, hogy Romeo feltámadt, és császár lett belőle. És most, amikor hírnök érkezett Veronából, bizonyosra vette, hogy azokat a jó híreket hozza, amiket álma megjövendölt. De amikor nyilvánvaló lett e kecsegtető látomás ellentéte, hogy a valóságban a felesége az, aki meghalt, s ő nem támaszthatja fel semmiféle csókkal, lovakat fogadott, mert elhatározta, hogy még az éjszaka ellátogat Veronába, és megnézi feleségét sírjában.
És minthogy a rossz gondolat gyorsan hatol a kétségbeesett ember agyába, eszébe jutott egy szegény patikus, akinek boltja mellett Mantuában nemrég elhaladt, s kiéhezett, koldusra valló külsejéből, s a boltjában piszkos polcokon sorakozó, üres tégelyek siralmas látványából, és a végső nyomor egyéb jeleiből ítélve azt mondta akkor - talán volt is olyan előérzete, hogy saját szerencsétlen élete is ilyen kétségbeesett véget érhet:
- Ha valakinek méreg kellene, aminek árusítását a mantuai törvény halállal sújtja, ez a szegény nyomorult bizonnyal adna neki. Most eszébe jutottak saját szavai, és felkereste a patikust, aki eleinte színleg szabadkozott, de amikor Romeo aranyat kínált neki, szegénysége nem tudott ellenállni, hanem eladott neki egy mérget, melyről azt mondta, hogyha lenyeli, ez a méreg még akkor is gyorsan végez vele, ha húsz ember ereje szorult belé.
A méreggel útrakelt Verona felé, hogy megláthassa drága feleségét sírjában, s úgy gondolta, ha betelik azzal a látvánnyal, lenyeli a mérget, és majd Júlia mellé temetik. Éjfélkor ért Veronába, s megtalálta a temetőt, melynek közepén állt a Capuletek ősi sírboltja. Gondoskodott lámpásról, ásóról, feszítővasról, s éppen készült felnyitni a sírboltot, amikor megállította egy hang, mely hitvány Montague-nak nevezte, s felszólította, hagyja abba törvénytelen munkáját. Az ifjú Páris gróf volt az, ő jött el Júlia sírjához az éjszakának e szokatlan órájában, hogy sírjon és virágokat szórjon annak a sírjára, aki menyasszonyának volt szánva. Nem tudta, mi köze Romeónak a halotthoz, de tudta róla, hogy Montague, tehát - úgy gondolta - esküdt ellensége minden Capuletnek, s azt hitte, azért jött éjszaka, hogy valamilyen aljas gyalázatot kövessen el a holttesteken. Ezért hát haragosan rászólt, hogy álljon el szándékától, s el akarta fogni, mint bűnöst, akit Verona törvényei arra ítéltek, hogy meghaljon, ha a város falain belül találják. Romeo kérte Párist, hagyja őt békében, figyelmeztette Tybalt sorsára, aki ott feküdt eltemetve, és óva intette, ne hívja ki haragját, ne tetézzen új bűnt az ő, Romeo fejére, ne kényszerítse arra, hogy megölje őt. De a gróf megvetéssel utasította vissza figyelmeztetését, s kezet emelt rá, mint bűnösre. Romeo ellenállt, vívni kezdett, Páris elesett. Romeo a lámpás fényénél meglátta, ki az, akit megölt, hogy Páris az, aki - mint ezt Mantuából jövet megtudta - feleségül akarta venni Júliát. Megfogta a halott kezét, annak a kezét, aki társa volt a balsorsban, s azt mondta, eltemeti őt egy dicső sírba. Júlia sírját értette, melyet most

már felnyitott: ott feküdt felesége, aki fölött a halálnak nem volt annyi hatalma, hogy páratlan szépségének csak egyetlen vonását is megváltoztassa; mintha beleszeretett volna a halál, s ez az ösztövér, utálatos rém ott a sötétben tartaná, mint kedvesét. Júlia ugyanis most is éppen olyan üdén és virágzóan feküdt ott, mint ahogy elaludt, amikor megitta azt a kábító italt. Mellette feküdt Tybalt véres leplében, s amikor Romeo meglátta, bocsánatot kért élettelen testétől, Júlia kedvéért unokabátyjának nevezte, s azt mondta, megteszi neki azt a szívességet, hogy megöli ellenségét.
Romeo ekkor egy utolsó csókkal elbúcsúzott feleségétől, s lerázta fáradt testéről rossz csillagzata terhét, lenyelte azt a mérget, amit a patikus eladott neki. Ennek a méregnek hatása végzetes és valódi volt, nem olyan, mint azé az altatóitalé, amit Júlia ivott meg, s aminek hatása most kezdett elmúlni: Júlia közel volt az ébredéshez, amikor ajka panaszra nyílt, hogy Romeo nem jött el idejében, vagyis inkább túlságosan hamar jött.
Most érkezett el az óra, amikor a szerzetes ígérete szerint fel kellett ébrednie. A szerzetes pedig megtudta, hogy Mantuába küldött levele sohasem jutott el Romeóhoz, mert küldöncét valamilyen szerencsétlen véletlen folytán feltartóztatták, ezért hát maga jött el csákánnyal és lámpással, hogy a lányt kiszabadítsa börtönéből. De mennyire meglepődött, amikor látta, hogy már ég egy lámpás a Capuletek síremlékében, meglátta a síremlék mellett a kardokat és a vért és az élettelenül heverő Romeót és Párist.
Mielőtt még kitalálhatta vagy elképzelhette volna, hogyan történhettek ezek a végzetes események, Júlia felébredt kábulatából, meglátta maga mellett a barátot, eszébe jutott, hol fekszik, s hogyan került ide. Romeót kereste, de a szerzetes zajt hallott; s arra kérte Júliát, jöjjön ki a halálnak és a természetellenes álomnak e lakhelyéről, mert náluk nagyobb erő tört rájuk, és hiúsította meg terveiket. A barát megijedt a közelgő lépések zajától, s elmenekült. Júlia pedig meglátta, hogy hű szerelmesének keze egy üveget szorít, megsejtette, hogy méreg okozta halálát, s kiitta volna, ha maradt volna valami az üvegben. Romeónak még meleg ajkát csókolgatta, hátha még maradt rajta méreg, azután, amikor közelebbről hallatszott az emberi léptek zaja, gyorsan kirántotta elrejtett tőrét, magába döfte, és meghalt hűséges Romeója mellett.
Addigra már odaért az őrség is. Páris gróf apródja tanúja volt a párbajnak ura és Romeo között, és felriasztotta a várost. A hír elterjedt a polgárok között, akik megzavarodottan szaladgáltak föl-alá Verona utcáin, s hol Páris, hol Romeo, hol Júlia nevét kiáltozták, mert a hír csak zavarosan jutott el hozzájuk. Végül is a lárma felkeltette ágyából Montague urat, Capulet urat és a herceget is, aki megtudakolta a zűrzavar okát. Az egyik őr elfogta a szerzetest, amint éppen kilépett a temetőből, és gyanút keltően reszketett, sóhajtozott, könnyezett. Nagy sokaság gyűlt össze a Capuletek síremlékénél, és a herceg felszólította a barátot, mondja el, mit tud a különös és szerencsétlen eseményekről.
Ekkor az öreg Montague és Capulet jelenlétében a barát híven előadta gyermekeik végzetes

szerelmének történetét, azt is, hogyan mozdította elő házasságukat abban a reményben, hogy ez az egyesülés véget vet családjaik régi viszályának, hogyan lett Romeo, aki ott holtan fekszik, férje Júliának, és Júlia, aki ott holtan fekszik, Romeo hűséges hitvese; hogy mielőtt jó alkalmat talált házasságuk közhírré tételére, más férjet találtak Júliának, az pedig, hogy elkerülje egy második házasság bűnét, az ő tanácsára itta meg az altatószert, mire mindenki halottnak hitte Júliát, maga pedig közben írt Romeónak, jöjjön el és vigye el Júliát, majd ha szűnik a kábítószer hatása; azt is elmondta, hogy szerencsétlen véletlen folytán a levél vivője nem érte el Romeót. Ennél tovább a barát nem követhette a történetet, nem is tudott róla többet, csak annyit, hogy amikor maga jött el a sírhoz, hogy Júliát kiszabadítsa a halál lakhelyéről, ott találta holtan Páris grófot és Romeót.
Ami hátra volt a történetből, azt kiegészítette az apród elbeszélése - ő ugyanis látta Páris és Romeo párbaját -, s a szolga, akit Romeo magával hozott Veronába, s akire ez a hű szerelmes rábízott egy levelet, hogy adja át atyjának, ha ő meghal. E levélben igazolta a barát szavait, megvallotta házasságát Júliával, bocsánatot kért szüleitől, elmondta, hogy mérget vett a szegény patikustól, s azért megy a sírboltba, hogy meghaljon és Júlia mellett feküdjék. Mindezek a körülmények egybevágtak, és tisztázták a barátot mindattól a vádtól, ami e bonyolult gyilkosságok ügyében érhette, azonkívül, hogy mindez az ő jószándékú, de túlságosan mesterkélt és kényes cselszövésének következménye volt.
A herceg ezután az öregurakhoz fordult, Montague-hoz és Capulethez, szemükre vetette heves és értelmetlen ellenségeskedésüket, s megmutatta nekik, hogyan ostorozta az ég e vétkeiket, s hogy éppen gyerekeik szerelmében büntette meg természetellenes gyűlöletüket. És ezek a régi vetélytársak most már nem voltak egymás ellenségei, hanem megegyeztek abban, hogy hosszú viszályukat eltemetik gyerekeik sírjába. Capulet úr arra kérte Montague urat, nyújtson neki kezet, fivérének nevezte, így ismerte el, hogy családjuk egyesült az ifjú Montague és az ifjú Capulet házasságával; s azt mondta, lánya özvegydíjául csak Montague úr kezét kéri a kiengesztelődés jeléül, de Montague úr azt mondta, ő többet is ad neki: szobrot emel Júliának színaranyból, és mindaddig, míg Verona áll, senkinek a képmása ne legyen gazdagabb, művészibb, mint a hű, a tiszta Júlia szobra. Viszonzásul Capulet úr is azt mondta, ő is szobrot emeltet Romeónak. Így hát ezek a szegény öregurak túl későn igyekeztek egymást felülmúlni figyelmességben és a szeretet megnyilvánulásaiban; de az elmúlt időkben olyan halálos volt haragjuk és ellenségeskedésük, hogy csak gyermekeiknek, viszályuk és haragjuk szegény áldozatainak szörnyűséges veszte tudta kitépni e nemes családok gyűlöletének és féltékenykedésének gyökereit.

Forrás és online változat

Forrás: Mesefarm.hu

Az eredeti online anyag a QR-kód segítségével érhető el.

Ez a PDF a Mesefarm nyomtatóbarát változata. A QR-kód az eredeti online cikkhez vezet, ahol a kapcsolódó tartalmak és frissítések is elérhetők.

Online változat

Mesefarm.hu - mesék, versek és fejlesztőanyagok gyerekeknek